

**REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNO IZBORNO POVJERENSTVO
REPUBLIKE HRVATSKE**

KLASA: 013-08/19-01/28

URBROJ: 507-04/06-19-9

Zagreb, 25. ožujka 2019.

Na osnovi članka 29. točka 3. i članka 77. Zakona o izboru članova u Europski parlament iz Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 92/10, 23/13 i 143/13, dalje: Zakon) Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske (dalje: Državno izborno povjerenstvo) na sjednici održanoj 25. ožujka 2019. donijelo je

OBVEZATNE UPUTE BROJ EP V

**O PRAVIMA I DUŽNOSTIMA PROMATRAČA POLITIČKIH STRANAKA,
PROMATRAČA BIRAČA, PROMATRAČA NEVLADINIH UDRUGA I STRANIH
PROMATRAČA**

Ovom Obvezatnom uputom utvrđuju se pravila kojima se pobliže uređuju prava i dužnosti promatrača u promatranju izbornog postupka te prava i obveze izbornih tijela.

1. PRAVO PROMATRANJA IZBORA

Pravo promatrati izborni postupak, provedbu izbora te rad izbornih tijela imaju:

- promatrači političkih stranaka,
- promatrači birača koji su predložili kandidacijsku listu grupe birača (dalje: promatrači birača),
 - promatrači nevladinih udruga registriranih u Republici Hrvatskoj kao udruga koje djeluju na području neovisnog promatranja izbora i/ili promicanja ljudskih i građanskih prava (dalje: promatrači nevladinih udruga) i
 - promatrači međunarodnih organizacija koje djeluju u Republici Hrvatskoj, diplomatsko-konzularnih predstavništava u Republici Hrvatskoj, međunarodnih udruženja izbornih tijela te izbornih tijela iz drugih država (dalje: strani promatrači).

Promatrač ne smije ujedno biti kandidat na izborima.

2. IZBORNA TIJELA

Izborna tijela čiji su rad ovlaštteni promatrati promatrači iz točke 1. ovih Obvezatnih uputa su:

- Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske (dalje: Državno izborno povjerenstvo),
- županijska izborna povjerenstva, Gradsko izborno povjerenstvo Grada Zagreba,
- općinska i gradska izborna povjerenstva,
- birački odbori.

3. DOZVOLA ZA PROMATRANJE

3.1. Promatrači političkih stranaka i birača koji su predložili kandidacijsku listu grupe birača

Političke stranke i predlagatelji/nositelji kandidacijskih lista grupe birača, kao ovlaštteni podnositelji zahtjeva, podnose zahtjeve za izdavanje dozvole za promatranje rada:

- općinskih, gradskih i županijskih izbornih povjerenstava odnosno Gradskog izbornog povjerenstava Grada Zagreba i biračkih odbora **županijskim izbornim povjerenstvima odnosno Gradskom izbornom povjerenstvu Grada Zagreba na čijem području se namjeravaju promatrati izbori,**

- Državnog izbornog povjerenstva **Državnom izbornom povjerenstvu,**
- biračkih odbora na biračkim mjestima u inozemstvu **Državnom izbornom povjerenstvu.**

Zahtjevi za promatranje rada općinskih, gradskih i županijskih izbornih povjerenstava i biračkih odbora podnose se putem elektroničke pošte županijskom izbornom povjerenstvu odnosno Gradskom izbornom povjerenstvu Grada Zagreba na čijem području se namjeravaju promatrati izbori, u pravilu najkasnije **15 dana od dana objave zbirne liste.**

Zahtjevi za promatranje rada Državnog izbornog povjerenstva, kao i zahtjevi za promatranje rada biračkih odbora na biračkim mjestima u inozemstvu podnose se putem elektroničke pošte Državnom izbornom povjerenstvu, u pravilu najkasnije **15 dana od dana objave zbirne liste.**

Obrasci zahtjeva za promatranje rada izbornih tijela, kao i adrese elektroničke pošte županijskih izbornih povjerenstava i Gradskog izbornog povjerenstva Grada Zagreba dostupni su na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr . Adresa elektroničke pošte Državnog izbornog povjerenstva je dip@izbori.hr .

Županijsko izborno povjerenstvo, Gradsko izborno povjerenstvo Grada Zagreba, odnosno Državno izborno povjerenstvo odobrava promatranje rada izbornih tijela rješenjem.

Nakon što političke stranke odnosno birači koji su predložili kandidacijsku listu grupe birača dobiju dozvolu za promatranje, popis promatrača sastavlja se i dostavlja putem aplikacije za unos promatrača, o čijem korištenju će Državno izborno povjerenstvo izdati posebnu tehničku uputu.

Korisničko ime i lozinku za pristup aplikaciji za unos promatrača ovlaštenoj osobi dostavit će nadležno županijsko izborno povjerenstvo, Gradsko izborno povjerenstvo Grada Zagreba na čijem se području namjeravaju promatrati izbori, odnosno Državno izborno povjerenstvo.

Rok za unos podataka o promatračima u aplikaciju za unos promatrača je, u pravilu, najkasnije **20 dana prije dana održavanja izbora**, odnosno do **5. svibnja 2019. u 24:00 sati**.

Svojestvo promatrača dokazuje se službenom iskaznicom.

Službenu iskaznicu promatraču za promatranje rada općinskih, gradskih i županijskih izbornih povjerenstava, Gradskog izbornog povjerenstva Grada Zagreba i biračkih odbora izdaje nadležno županijsko izborno povjerenstvo, odnosno Gradsko izborno povjerenstvo Grada Zagreba, na čijem području namjerava promatrati izbore, a uručuje općinsko ili gradsko izborno povjerenstvo, za čije je područje prijavljen kao promatrač.

Službenu iskaznicu promatraču za promatranje rada Državnog izbornog povjerenstva i biračkih odbora na biračkim mjestima u inozemstvu izdaje i uručuje Državno izborno povjerenstvo.

3.2. Promatrači nevladinih udruga

Nevladine udruge mogu podnijeti zahtjeve za izdavanje dozvole za promatranje rada:

- općinskih, gradskih i županijskih izbornih povjerenstava odnosno Gradskog izbornog povjerenstva Grada Zagreba i biračkih odbora,
- Državnog izbornog povjerenstva,
- biračkih odbora na biračkim mjestima u inozemstvu

Državnom izbornom povjerenstvu putem elektroničke pošte dip@izbori.hr u pravilu u roku od **30 dana od dana raspisivanja izbora, odnosno do 25. travnja 2019.**

Državno izborno povjerenstvo dozvolit će promatranje rada izbornih tijela svim udrugama koje su registrirane u Republici Hrvatskoj kao udruge koje djeluju na području neovisnog promatranja izbora i/ili promicanja ljudskih i građanskih prava.

Obrasci zahtjeva za promatranje rada izbornih tijela dostupni su na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr. Uz zahtjev za promatranje izbora nevladine udruge dužne su priložiti Izvadak iz Registra udruga Republike Hrvatske.

Državno izborno povjerenstvo odobrava promatranje izbora rješenjem te promatraču izdaje i uručuje službenu iskaznicu kojom se dokazuje svojestvo promatrača.

Nakon što nevladine udruge dobiju dozvolu za promatranje, popis promatrača sastavlja se i dostavlja putem aplikacije za unos promatrača, o čijem korištenju će Državno izborno povjerenstvo izdati posebnu tehničku uputu.

Korisničko ime i lozinku za pristup aplikaciji za unos promatrača ovlaštenoj osobi za promatranje dostavit će Državno izborno povjerenstvo.

Rok za unos podataka o promatračima u aplikaciju za unos promatrača je, u pravilu, najkasnije **20 dana prije dana održavanja izbora**, odnosno do **5. svibnja 2019. u 24:00 sati**.

3.3. Strani promatrači

Promatrači međunarodnih organizacija koje djeluju u Republici Hrvatskoj, promatrači diplomatsko-konzularnih predstavništava u Republici Hrvatskoj, međunarodnih udruženja izbornih tijela te promatrači izbornih tijela iz drugih država (dalje: strani promatrači) mogu podnijeti **Državnom izbornom povjerenstvu** zahtjev za promatranje rada izbornih tijela, u pravilu, u roku od **30 dana od dana raspisivanja izbora, odnosno do 25. travnja 2019.**

Obrazac zahtjeva za promatranje dostupan je na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr.

Državno izorno povjerenstvo odobrava promatranje izbora rješenjem te promatraču izdaje službenu iskaznicu.

4. PRAVA I DUŽNOSTI PROMATRAČA

Pravo promatranja izbora obuhvaća promatranje cjelokupnog izbornog postupka, a osobito glasovanje, rad izbornih tijela i uvid u cjelokupni izborni materijal, osim izvadaka iz popisa birača.

Promatrač ima pravo:

- nazočiti radu izbornog tijela te upozoravati na uočene nepravilnosti
- tražiti presliku ili prijepis zapisnika o radu izbornog tijela čiji je rad promatrao
- nazočiti primopredaji izbornog materijala
- nazočiti radu biračkog odbora od pripremanja biračkog mjesta prije njegova otvaranja, za vrijeme glasovanja, prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja te ispunjavanja zapisnika o radu biračkog odbora
- stavljati obrazložene primjedbe na rad biračkog odbora u zapisnik o radu biračkog odbora ili ih u pisanom obliku priložiti tom zapisniku te zahtijevati potvrdu o danoj obrazloženoj primjedbi na rad biračkog odbora
- izvršiti uvid u izborni materijal sve do proglašenja konačnih rezultata izbora, osim izvadaka iz popisa birača.
- dolaziti i odlaziti s biračkog mjesta, ne remeteći postupak glasovanja i rad biračkog odbora.

Promatrač je dužan prilikom dolaska na biračko mjesto ili u sjedište izbornog povjerenstva koje će promatrati predložiti službenu iskaznicu i javnu ispravu na osnovi koje se može nedvojbeno utvrditi identitet promatrača.

Ako nadležno izorno tijelo promatraču nije uručilo službenu iskaznicu, promatrač je dužan predložiti rješenje nadležnog izbornog povjerenstva odnosno odobrenje Državnog izbornog povjerenstva kojim je odobreno promatranje izbora.

Promatrač je dužan imati vidljivo istaknutu službenu iskaznicu cijelo vrijeme promatranja izbora.

Promatraču nije dopušteno:

- ometati rad izbornog tijela
- tonski ili filmski snimati rad izbornog tijela
- za vrijeme promatranja rada biračkog odbora odgovarati na upite birača, a u slučaju da mu se birač obrati, dužan ga je uputiti na predsjednika, zamjenika predsjednika ili člana biračkog odbora
- fotografirati izvatke iz popisa birača i glasačke listiće na biračkom mjestu prilikom glasovanja, odnosno utvrđivanja rezultata glasovanja
- nositi bilo kakve oznake političkih stranaka ili kandidata, fotografije kandidata ili druge promidžbene materijale te na bilo koji drugi način utjecati na birače.

5. OVLAŠTI IZBORNIH TIJELA PREMA PROMATRAČIMA

Izborna tijela dužna su promatračima navedenim u točki 1. ovih Obvezatnih uputa omogućiti promatranje i praćenje svog rada.

Izorno tijelo čiji rad se promatra ne smije isključiti promatranje, ali smije ograničiti broj promatrača, ako nedostatak prostora ili drugi razlozi ne dopuštaju istovremeno promatranje svim promatračima.

Političkim strankama, biračima koji su predložili kandidacijske liste, nevladinim udrugama i stranim promatračima mora se omogućiti da imaju najmanje po jednog promatrača na biračkom mjestu i/ili pri izbornom tijelu.

Predsjednik izbornog tijela usmeno će opomenuti promatrača koji ometa rad izbornog tijela, a ako promatrač unatoč opomeni nastavi s ometanjem, predsjednik izbornog tijela ovlašten je naložiti njegovo udaljšavanje.

Predsjednik biračkog odbora dužan je i ovlašten osigurati red i mir na biračkom mjestu za vrijeme glasovanja, vodeći računa o tome da se glasovanje provodi neometano, uz puno poštivanje tajnosti glasovanja i sigurnosti birača, kao i nakon zatvaranja biračkog mjesta. Ako je to nužno radi očuvanja reda i mira te radi nesmetanog odvijanja glasovanja, predsjednik biračkog odbora može zatražiti pomoć policije.

6. OBJAVA I STUPANJE NA SNAGU

Ove Obvezatne upute stupaju na snagu danom objave u „Narodnim novinama“.

Ove Obvezatne upute objavljuju se i na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr.

Potpriidsjednica
Vesna Fabijančić-Križanić

